

EUROOPAN KESKUSPANKIN LAUSUNTO,
annettu 16 päivänä helmikuuta 2022,
ehdotuksesta direktiiviksi ja asetukseksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai
terrorismin rahoitukseen

(CON/2022/5)

(2022/C 210/06)

Johdanto ja oikeusperusta

Euroopan keskuspankki (EKP) vastaanotti 8, 14 ja 20 päivänä lokakuuta 2021 Euroopan parlamentilta ja neuvostolta lausuntopyynnöt ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen ⁽¹⁾ (jäljempänä ”ensimmäinen rahanpesunvastainen asetus”) ja ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi jäsenvaltioissa käyttöön otettavista mekanismeista rahoitusjärjestelmän käytön estämiseksi rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen ja direktiivin (EU) 2015/849 kumoamisesta ⁽²⁾ (jäljempänä ”kuudes rahanpesunvastainen direktiivi”).

EKP:n toimivalta antaa lausunto perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 127 artiklan 4 kohtaan ja 282 artiklan 5 kohtaan, koska ehdotettu asetus ja direktiivi sisältävät säännöksiä, jotka vaikuttavat perussäännön 127 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaiseen unionin rahapolitiikan toteuttamista koskevaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) perustehtävään, perussopimuksen 127 artiklan 2 kohdan neljännen alakohdan mukaiseen maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistämistä koskevaan EKPJ:n perustehtävään, perussopimuksen 127 artiklan 6 kohdan mukaiseen luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaa koskeviin EKP:n tehtäviin, perussopimuksen 128 artiklan 1 kohdan mukaiseen euroseteleiden asemaan laillisena maksuvälineenä ja EKPJ:n perussopimuksen 127 artiklan 5 kohdan mukaiseen tehtävään myötävaikuttaa rahoitusjärjestelmän vakauteen. Tämän lausunnon on antanut EKP:n neuvosto Euroopan keskuspankin työjärjestyksen 17.5 artiklan ensimmäisen virkkeen mukaisesti.

Yleiset huomautukset

1. Yhteenveto ja alustavat huomautukset

- 1.1. Tässä lausunnossa käsitellään ensimmäistä rahanpesunvastaista asetusta ja kuudetta rahanpesunvastaista direktiiviä, jotka ovat osa Euroopan komission 20 päivänä heinäkuuta 2021 julkaisemaa, neljä lainsäädäntöehdotusta sisältävää rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntapakettia, jonka tavoitteena on vahvistaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia unionin sääntöjä. EKP:n erillisissä lausunnoissa käsitellään kahta muuta lainsäädäntöehdotusta, jotka ovat ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaviranomaisen perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1093/2010, (EU) N:o 1094/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta ⁽³⁾ (jäljempänä ”rahampesuntorjuntaviranomaista koskeva asetus”) ja b) ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi varainsiirtojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen mukana toimitettavista tiedoista (uudelleenlaadittu) ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ COM(2021) 420 final.

⁽²⁾ COM(2021) 423 final.

⁽³⁾ COM(2021) 421 final.

⁽⁴⁾ COM(2021) 422 final.

- 1.2. EKP suhtautuu tähän aloitteeseen myönteisesti. EKP tukee voimakkaasti rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyvistä lainsäädäntöehdotuksista ⁽⁷⁾ aiemmin antamiensa lausuntojen mukaisesti sellaista unionin järjestelmää, jonka avulla varmistetaan, että jäsenvaltioilla, unionin viranomaisilla ja elimillä sekä unionissa toimivilla ilmoitusvelvollisilla on tehokkaat välineet, joilla voidaan torjua unionin rahoitusjärjestelmän väärinkäyttöä rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen.
- 1.3. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntakehys vaikuttaa tehtäviin, joita EKP hoitaa luottolaitosten vakavaraisuusvalvonnan alalla perussopimuksen 127 artiklan 6 kohdan ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1024/2013 ⁽⁸⁾ nojalla, sekä perussopimuksen 127 artiklan 2 kohdan mukaisiin tehtäviin, jotka kuuluvat sen keskuspankki-toimintaa koskevien tehtävien piiriin. Se koskee EKP:tä myös institutionaaliselta kannalta.
- 1.4. Ensinnäkin todetaan, että EKP:lle ei ole annettu tehtävää valvoa luottolaitoksia siltä osin kuin valvonnan tarkoituksena on estää rahoitusjärjestelmän käyttö rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen. Tämä suljetaan pois perussopimuksen 127 artiklan 6 kohdassa, jossa selkeästi rajataan tehtävät, jotka EKP:lle voidaan antaa, vakavaraisuusvalvontaan liittyviin tehtäviin. On kuitenkin tärkeää ottaa huomioon rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevan valvonnan tulokset suhteessa EKP:n vakavaraisuusvalvontaa koskevien tehtävien hoitamiseen. Riski, joka liittyy mahdollisuuteen käyttää rahoitusjärjestelmää rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, on erityisen merkityksellinen, kun EKP tekee vakavaraisuusvalvonnan yhteydessä määrääsuuksien hankkimista valvottavista yhteisöistä, toimilupien myöntämistä luottolaitoksille ja luottolaitosten toimilupien peruuttamista koskevia päätöksiä, ja kun se tekee valvottavien yhteisöjen senhetkisiä tai tulevia johtajia koskevia sopivuusarviointeja sekä harjoittaa päivittäistä valvontaa valvojan arviointiprosessin yhteydessä. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien vaatimusten vakavat rikkomiset voivat vaikuttaa kielteisesti luottolaitoksen maineeseen ja siten vaarantaa sen toimintakyvyn. Tällaiset rikkomiset voivat myös johtaa merkittävien hallinnollisten tai rikosoikeudellisten seuraamusten määräämiseen valvottaville yhteisöille ja niiden henkilöstölle. Tietyissä tapauksissa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntajärjestelmien vaatimusten vakavat rikkomiset voivat välittömästi merkitä sitä, että luottolaitoksen toimiluvan peruuttaminen on välttämätöntä. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää valvoa tehokkaasti rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa sekä vaihtaa tietoja vakavaraisuusvalvonnasta ja rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvonnasta vastaavien viranomaisten välillä ⁽⁹⁾. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2015/849 ⁽⁸⁾ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2013/36/EU ⁽⁹⁾ viime vuosina tehdyt muutokset sekä Euroopan valvontaviranomaisten työ ovat johtaneet sellaisien prosessien käyttöönottoon, joilla helpotetaan tätä tietojenvaihtoa, josta on tullut olennainen osa EKP:n työtä luottolaitosten vakavaraisuusvalvonnan alalla.
- 1.5. Lisäksi EKP voi toimia vastapuolena suhteessa moniin ilmoitusvelvollisiin toteuttaessaan markkinaoperaatioita keskuspankkitoimintaa koskevien tehtäviensä puitteissa puitteissa. Sen vuoksi EKP:hen sovelletaan asiakkaan tuntemismenettelyjä, joita ilmoitusvelvollisten edellytetään noudattavan asiakkaisiinsa nähden sovellettavien rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntakehysten mukaisesti.

⁽⁷⁾ Ks. Euroopan keskuspankin lausunto CON/2005/2, annettu 4 päivänä helmikuuta 2005, Euroopan unionin neuvoston pyynnöstä, koskien ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen (COM(2004) 448 final) (EUVL C 40, 17.2.2005, s. 9), Euroopan keskuspankin lausunto CON/2013/32, annettu 17 päivänä toukokuuta 2013, ehdotuksesta direktiiviksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen ja ehdotuksesta asetukseksi tietojen toimittamisesta varainsiirtojen mukana (EUVL C 166, 12.6.2013, s. 2), Euroopan keskuspankin lausunto CON/2016/49, annettu 12 päivänä lokakuuta 2016, ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivin 2009/101/EY muuttamisesta (EUVL C 459, 9.12.2016, s. 3) ja Euroopan keskuspankin lausunto CON/2018/55, annettu 7 päivänä joulukuuta 2018, muutetusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan pankkiviranomainen) perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1093/2010 ja siihen liittyvien säädösten muuttamisesta (EUVL C 37, 30.1.2019, s. 1). Kaikki EKP:n lausunnot ovat saatavilla EUR-Lex-sivustolla.

⁽⁸⁾ Neuvoston asetus (EU) N:o 1024/2013, annettu 15 päivänä lokakuuta 2013, luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille (EUVL L 287, 29.10.2013, s. 63).

⁽⁷⁾ Ks. lausunnon CON/2018/55 1.2 kohta.

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849, annettu 20 päivänä toukokuuta 2015, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 73).

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 338).

Erityisiä huomautuksia

2. Ilmoitusvelvollisten määritelmä

2.1. Ensimmäinen rahanpesunvastainen asetus⁽¹⁰⁾ sisältää luettelon ilmoitusvelvollisista ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen, kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin ja rahanpesuntorjuntaviranomaista koskevan asetuksen soveltamista varten. Aiempien rahanpesunvastaisen direktiivien⁽¹¹⁾ mukaisesti ilmoitusvelvollisten luettelo ei sisällä keskuspankkeja. EKP toteaa, että keskuspankit eivät kuulu mihinkään ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa ilmoitusvelvollisiksi katsottujen yhteisöjen ryhmään, kuten luottolaitokset tai rahoituslaitokset, koska näitä käsitteitä käytetään keskuspankeista erillään perustamissopimuksessa ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä (jäljempänä EKPJ:n perussääntö). Luottolaitosten ja muiden rahoitusmarkkinoiden toimijoiden toimintaa sääntelevät unionin säädökset, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) nro 575/2013⁽¹²⁾, direktiivi 2013/36/EU⁽¹³⁾, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/65/EU ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2366⁽¹⁴⁾, sisältävät myös nimenomaisia säännöksiä, joissa selvennetään, että keskuspankit eivät kuulu niiden soveltamisalaan. Ensimmäinen rahanpesunvastainen asetus vie rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevaa unionin kehystä kohti sääntelyä, joka on jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa. Tästä syystä voisi olla hyödyllistä, että lainsäätäjät vahvistaisivat tämän EKPJ:n keskuspankkien asemaa koskevan tulkinnan erityisesti EKPJ:n keskuspankkien perussopimuksen nojalla hoitamien tehtävien osalta. Mitä tulee muihin toimiin, joita jotkin EKPJ:n kansalliset keskuspankit voivat suorittaa, EKP tulkitsee, että jos jäsenvaltioiden mukaan joidenkin kansallisten keskuspankkien suorittamiin erityistoimiin, kuten sekkitilien tarjoaminen niiden henkilöstön jäsenille, olisi sovellettava – kokonaisuudessaan tai asiaankuuluvain osin – samoja vaatimuksia, jotka on vahvistettu ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa, niillä on edelleen mahdollisuus toteuttaa tämä kansallisen lainsäädännön avulla.

3. Vakavaraisuusvalvontaa koskevat näkökohdat

3.1. Määritelmät

3.1.1. Ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa ”valvojalla” tarkoitetaan elintä, jonka tehtäväksi on annettu varmistaa, että ilmoitusvelvolliset noudattavat ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen vaatimuksia⁽¹⁵⁾. Se sisältää myös toimivaltaisen viranomaisen määritelmän, joka kattaa muun muassa viranomaisen, jolle on osoitettu rahanpesun tai terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia velvollisuuksia⁽¹⁶⁾. Joihinkin vakavaraisuusvalvontaan liittyviin tehtäviin kuuluu rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyviä osatekijöitä, joiden osalta vakavaraisuusvalvojien, myös EKP:n, on kuitenkin tukeuduttava rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskinarviointiin, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien vaatimusten rikkomisten tunnistamiseen tai muihin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavien valvontaviranomaisten toimittamiin tietoihin. Rahanpesuntorjuntaviranomaista koskevassa asetuksessa⁽¹⁷⁾ luokitellaan ”muiksi kuin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaaviksi viranomaisiksi” näin ollen sekä direktiivin 2013/36/EU nojalla vakavaraisuusvalvonnasta vastaavat viranomaiset että EKP sen suorittaessa asetuksessa (EU) nro 1024/2013 sille määrättyjä tehtäviä. EKP katsoo näin ollen, että käsitteet ”valvoja” ja ”toimivaltainen viranomainen” eivät kata ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa EKP:tä tai muita vakavaraisuuden valvontaviranomaisia.

⁽¹⁰⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 3 artikla.

⁽¹¹⁾ Neuvoston direktiivi 91/308/ETY, annettu 10 päivänä kesäkuuta 1991, rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä (EYVL L 166, 28.6.1991, s. 77), Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/97/EY, annettu 4 päivänä joulukuuta 2001, rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/308/ETY muuttamisesta (EYVL L 344, 28.12.2001, s. 76), Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/60/EY, annettu 26 päivänä lokakuuta 2005, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen (EUVL L 309, 25.11.2005, s. 15), direktiivi (EU) 2015/849 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/843, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta (EUVL L 156, 19.6.2018, s. 43).

⁽¹²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 575/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 1).

⁽¹³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/65/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 349).

⁽¹⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2366, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta (EUVL L 337, 23.12.2015, s. 35).

⁽¹⁵⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 2 artiklan 32 alakohta.

⁽¹⁶⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 2 artiklan 31 alakohta.

⁽¹⁷⁾ Ks. rahanpesuntorjuntaviranomaista koskevan asetuksen 2 artiklan 1 kohdan 5 alakohta.

3.2 Ilmoitusvelvollisten vaatimustenmukaisuuden valvonnan toiminto

- 3.2.1. Ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa ⁽¹⁸⁾ määritellään kaksi ylemmän johdon ryhmää, jotka ovat vastuussa siitä, että ilmoitusvelvolliset noudattavat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia vaatimuksia: ”vaatimustenmukaisuudesta vastaava johtaja” ja ”vaatimustenmukaisuudesta vastaava toimihenkilö”. Vaatimustenmukaisuudesta vastaavan johtajan on oltava toimivaan johtoon kuuluva hallituksen jäsen (tai vastaavan hallintoelimen jäsen), ja hän vastuussa sellaisten ilmoitusvelvollisen toimintaperiaatteiden, valvontatoimenpiteiden ja menettelytapojen täytäntöönpanosta, joilla varmistetaan ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen noudattaminen, sekä tällaisissa toimintaperiaatteissa, valvontatoimenpiteissä ja menettelytapoissa havaittuja merkittäviä tai vakavia puutteita koskevien tietojen vastaanottamisesta. Tässä säännöksessä tarkennetaan direktiivin (EU) 2015/849 ⁽¹⁹⁾ nykyistä säännöstä, joka sisältää hallituksen käsitteen. Uutta säännöstä ehdotetaan ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa, jota asetuksena ei erikseen saateta osaksi kansallista lainsäädäntöä, kyseisen lainsäädännön vastaavia olemassa olevia käsitteitä käyttäen. Näin ollen ehdotetaan, että käytetään yleisempää ilmaisu ”ylin hallintoelin” ilmaisun ”hallituksensa – tai, jos sillä ei ole hallitusta, vastaavan hallintoelimen” sijasta. Käsitettä ”ylin hallintoelin” käytetään useissa unionin säädöksissä, joilla säännellään luotto- ja rahoituslaitosten toimintaa, kuten direktiivissä 2013/36/EU, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/138/EY ⁽²⁰⁾ (joka sisältää käsitteen ”hallinto-, johto- tai valvontaelin”), direktiivissä 2014/65/EU ja asetuksessa (EU) N:o 600/2014 ⁽²¹⁾ sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2017/1132 ⁽²²⁾ (jossa käytetään yleisimmin käsitettä ”hallinto- tai johtoeelin”). Ensimmäistä rahanpesunvastaista asetusta voitaisiin sen vuoksi muuttaa siten, että todetaan, että sääntöjen noudattamisesta vastaavan johtajan olisi oltava toimivaan johtoon kuuluva ”ylimmän hallintoelimen” jäsen.
- 3.2.2. Ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen mukaan vaatimustenmukaisuudesta vastaavan johtajan on raportoitava säännöllisesti hallitukselle tai vastaavalle hallintoelimelle. Emoyrityksessä kyseinen henkilö vastaa myös konsernin laajuisten toimintaperiaatteiden, valvontatoimenpiteiden ja menettelytapojen valvonnasta. Luottolaitosten osalta ylin hallintoelin tekee päätöksiä kollektiivisesti, ja sen tehtävänä on muun muassa hyväksyä ja arvioida strategioita ja periaatteita, joita sovelletaan laitokseen kohdistuvien tai mahdollisesti kohdistuvien riskien ottamiseen, hallintaan, valvontaan ja vähentämiseen ⁽²³⁾. Ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa olisi sen vuoksi selvennettävä, että vaatimustenmukaisuudesta vastaavan johtajan nimeäminen ei vaikuta ylimmän hallintoelimen kollektiiviseen vastuuseen muiden unionin säädösten nojalla.
- 3.2.3. Ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa ⁽²⁴⁾ edellytetään, että valvottavan yhteisön hallitus tai hallintoelin nimittää vaatimustenmukaisuudesta vastaavan toimihenkilön, joka vastaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyvien, ilmoitusvelvollisen käytössä olevien toimintaperiaatteiden päivittäisestä toteuttamisesta ja jonka tehtävänä on myös ilmoittaa epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle. Vaatimustenmukaisuudesta vastaava toimihenkilö on ilmoitusvelvollisen ylimmän johdon jäsen ⁽²⁵⁾. EKP ymmärtää, että luottolaitoksissa vaatimustenmukaisuudesta vastaava toimihenkilö ja vaatimustenmukaisuudesta vastaava johtaja ovat osa sisäisiä valvontatoimintoja, jotka on toteutettava direktiivin 2013/36/EU mukaisesti, kun tulkinnaa otetaan huomioon Euroopan pankkiviranomaisen (EPV) sovellettavat ohjeet ⁽²⁶⁾. Tämä merkitsee muun muassa vaatimustenmukaisuudesta vastaavan johtajan ja vaatimustenmukaisuudesta vastaavan toimihenkilön riippumattomuutta, heidän toimintojensa ja luottolaitoksen muiden toimintojen yhdistämistä koskevia rajoituksia, riittäviä resursseja toimintojen suorittamiseen ja yhteyttä ylimpään hallintoelimeen.
- 3.2.4. Ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa säädetään myös, että niiden ilmoitusvelvollisten osalta, joihin kohdistuu ylempää johtoa koskevia tarkastuksia muiden unionin säädösten nojalla, vaatimustenmukaisuudesta vastaavan toimihenkilön on tarkastettava kyseisten vaatimusten noudattaminen. EKP tulkitsee, että tässä säännöksessä viitataan ainoastaan muissa unionin säädöksissä asetettuihin vaatimuksiin eikä siinä aseteta lisävaatimusta vaatimustenmukaisuudesta vastaavalle toimihenkilölle tai vaatimustenmukaisuudesta vastaavalle johtajalle tehtävästä sopivuustarkastuksesta. Tämä tarkoittaa sitä, että ainoastaan silloin, kun muissa unionin säädöksissä jo edellytetään, että vaatimustenmukaisuudesta vastaavalle toimihenkilölle tai vaatimustenmukaisuudesta vastaavalle johtajalle tehdään sopivuustarkastus, tarkastus suoritetaan kyseisten muiden unionin säädösten mukaisesti. Olisi suotavaa selventää useita käytännön sääntöjä sellaisia tilanteita varten, joissa vaatimustenmukaisuudesta vastaavalle toimihenkilölle tai vaatimustenmukaisuudesta vastaavalle johtajalle tehtävän sopivuustarkastuksen suorittaa muu viranomainen kuin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvoja. Ensinnäkin

⁽¹⁸⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 9 artikla.

⁽¹⁹⁾ Ks. direktiivin (EU) 2015/849 46 artiklan 4 kohta.

⁽²⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/138/EY, annettu 25 päivänä marraskuuta 2009, vakuutus- ja jälleenvakuutus-toiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II -direktiivi) (EUVL L 335, 17.12.2009, s. 1).

⁽²¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 600/2014, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, rahoitusvälineiden markkinoista sekä asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 84).

⁽²²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1132, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2017, tietyistä yhtiöoikeuden osaluista (EUVL L 169, 30.6.2017, s. 46).

⁽²³⁾ Ks. direktiivin 2013/36/EU 76 artiklan 1 kohta.

⁽²⁴⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 9 artiklan 3 kohta.

⁽²⁵⁾ Ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 2 artiklan 28 alakohdassa määritellyn mukaisesti.

⁽²⁶⁾ Ks. erityisesti Euroopan pankkiviranomaisen ohjeet direktiivin 2013/36/EU mukaisesta sisäisestä hallinnosta ja ohjauksesta (EPV/GL/2021/05). Luettavissa EPV:n verkkosivuilla.

olisi varmistettava, että tällaisessa tilanteessa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojat antavat kyseiselle viranomaiselle kaikki tarvittavat tiedot valvontaa koskevan toimivaltansa puitteissa ja tekevät tarvittaessa yhteistyötä muiden rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavien viranomaisten kanssa. Jos esimerkiksi vakavaraisuusvalvonnasta vastaavien viranomaisten tehtävänä on suorittaa vaatimustenmukaisuudesta vastaavalle toimihenkilölle tai vaatimustenmukaisuudesta vastaavalle johtajalle sopivuusarviointi, ne pystyvät tyypillisesti arvioimaan joitakin sopivuusperusteita, kuten asianomaisen henkilön mainetta, rehellisyyttä ja luotettavuutta. Mitä tulee muihin perusteisiin, kuten siihen, onko henkilöllä riittävät tiedot, taidot ja kokemus vaatimustenmukaisuudesta vastaavan toimihenkilön tai vaatimustenmukaisuudesta vastaavan johtajan tehtävien hoitamiseen, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojilla olisi kuitenkin asiantuntemusta ja tarvittavat tiedot. Toiseksi, kun otetaan huomioon rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojien sopivuustarkastukseen antaman panoksen merkittävyys, ja vaatimustenmukaisuudesta vastaavien johtajien ja vaatimustenmukaisuudesta vastaavien toimihenkilöiden merkityksellisyys ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa ⁽²⁷⁾ säädetyn rahanpesun ja terrorismin torjunnan valvojien tehtävän kannalta, rahanpesun ja terrorismin torjunnan valvojilla olisi oltava mahdollisuus estää henkilöä, jolla ne eivät katso olevan riittävästi tietämystä, taitoja ja kokemusta, toimimasta vaatimustenmukaisuudesta vastaavana johtajana tai vaatimustenmukaisuudesta vastaavana toimihenkilönä silloinkin, kun toinen viranomainen on suorittanut yleisen sopivuustarkastuksen. Koska nimitettäviä henkilöitä voidaan kuitenkin nimittää toimimaan useissa tehtävissä ilmoitusvelvollisessa, olisi varmistettava, että rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojan kielteinen kanta vaatimustenmukaisuudesta vastaavan johtajan tai vaatimustenmukaisuudesta vastaavan toimihenkilön tehtäviin ei vaikuta yleisestä sopivuustarkastuksesta vastaavan viranomaisen mahdollisuuteen tehdä myönteinen päätös nimitettävien henkilöiden muiden tehtävien osalta. Tätä varten olisi myös selvennettävä, että ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa ⁽²⁸⁾ tarkoitettujen vaatimustenmukaisuudesta vastaavan johtajan tehtävät koskevat ainoastaan ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen noudattamisen varmistamista. Kolmanneksi, kun otetaan huomioon sopivuuden arviointien tiukat määräajat, olisi täsmennettävä, että rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojan on annettava näkemyksensä yleisen sopivuustarkastuksen perusteella asianmukaisen ajan kuluessa. Tältä osin ehdotetaan myös, että otetaan huomioon tilanteet, joissa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvoja ei toimita arviointia määräajassa. Neljänneksi ehdotetaan, että ottaen huomioon, että yleisestä soveltuvuustarkastuksesta vastaava viranomainen luottaa täysin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojan antamiin tietoihin nimettävän henkilön tietämyksen, taitojen ja kokemuksen osalta, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojien tekemästä arvioinnista olisi tultava osa yleisen sopivuustarkastuksen suorittavan viranomaisen päätöstä. Viidenneksi suositellaan, että kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä ⁽²⁹⁾ tarkoitettuihin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat yhteistyöohjeet sisältävät myös käytännön järjestelyt siitä, miten rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojat tekevät yhteistyötä EKP:n ja asetuksessa (EU) nro 1024/2013 määriteltyjen kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa vaatimustenmukaisuudesta vastaaville johtajille ja vaatimustenmukaisuudesta vastaaville toimihenkilöille tehtävien sopivuustarkastusten yhteydessä, ja että niissä asetetaan erityiset määräajat, joiden kuluessa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojien näkemykset sopivuustarkastuksista on annettava.

3.3. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojien valtuudet määrätä hallinnollisia seuraamuksia ja toimenpiteitä

3.3.1. Kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä määritellään useita erilaisia rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojien ⁽³⁰⁾ käytettävissä olevia hallinnollisia seuraamuksia ja toimenpiteitä, jotka voivat joissakin tilanteissa olla päällekkäisiä muiden valvontaviranomaisten – mukaan lukien EKP, kun se suorittaa asetuksen (EU) nro 1024/2013 mukaisia tehtäviään – määräämien seuraamusten ja toimenpiteiden kanssa tai haitata niitä. Tästä syystä ehdotetaan asianmukaisen koordinoitumekanismin perustamista rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojien ja muiden asianomaisten viranomaisten, myös vakavaraisuusvalvojien, välille. Tällaisilla järjestelyillä voitaisiin tukea viranomaisia seuraamusten ja toimenpiteiden suunnittelussa ja täytäntöönpanossa ja välttää tahattomat ristiriidat. Pidemmällä aikavälillä on tärkeää selventää edelleen koordinoitumeprosessien käytännön näkökohtia suuntaviivojen (tai muun sääntelyasiakirjan) avulla sen varmistamiseksi, että asianomaiset viranomaiset voivat toteuttaa vaaditut toimet määräajoissa, jotka ovat usein lyhyitä ja jotka on selkeästi määritelty lainsäädännössä. Tämä koskee myös soveltuvuusarviointeihin liittyvää yhteistyötä (ks. kohta 3.2.4). Lisäksi silloin, kun rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta ja vakavaraisuusvalvonnasta vastaavilla viranomaisilla on samat tai samankaltaiset valvontavaltuudet, suuntaviivoissa olisi varmistettava, että kussakin tapauksessa valtuuksia käyttää se viranomainen, jolla on parhaat edellytykset soveltaa niitä kyseisessä tapauksessa. Koska tällaisten suuntaviivojen laatiminen saattaa edellyttää rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavan viranomaisen ja EPV:n (ja mahdollisesti myös Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen) välistä yhteistyötä, EKP on ehdottanut rahanpesuntorjuntaviranomaista koskevaa asetusta koskevassa erillisessä lausunnossaan erityissäännöksiä, joilla helpotetaan kyseisten viranomaisten yhteistyötä sääntelyvälineiden kehittämisessä.

⁽²⁷⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 2 artiklan 32 alakohta.

⁽²⁸⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 9 artiklan 1 ja 2 kohta.

⁽²⁹⁾ Ks. kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin 52 artiklan 4 alakohta.

⁽³⁰⁾ Ks. kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin 39, 40 ja 41 artikla.

3.3.2. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojille kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä ehdotettuihin valtuuksiin sisältyy myös valtuus peruuttaa ilmoitusvelvollisten toimiluvat tai keskeyttää niiden voimassaolo ja määrätä väliaikainen kieltö, jolla ilmoitusvelvollisen johtotehtävissä toimivaa henkilöä kielletään hoitamasta johtotehtäviä ilmoitusvelvollisissa ⁽³¹⁾. Monissa tapauksissa viranomainen, joka on toimivaltainen myöntämään toimilupia erityyppisille ilmoitusvelvollisille ja peruuttamaan niitä tai tekemään päätöksiä ilmoitusvelvollisten ylimpien hallintoelinten jäsenten tai keskeisistä tehtävistä vastaavien henkilöiden sopivuudesta, on kuitenkin eri viranomainen kuin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvoja. Lisäksi toimilupien myöntämiseen ja peruuttamiseen tai sopivuutta koskevien päätösten tekemiseen voidaan soveltaa muita säädöksiä kuin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevaa lainsäädäntöä. Esimerkiksi toimilupien myöntämistä luottolaitoksille unionissa säännellään pääasiassa direktiivillä 2013/36/EU, ja yhteiseen valvontamekanismiin osallistuviin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden luottolaitosten osalta EKP:lle on annettu yksinomainen toimivalta myöntää ja peruuttaa toimilupia. Näissä säädöksissä ei välttämättä mainita mahdollisuutta toimiluvan voimassaolon keskeyttämiseen. Tämä koskee esimerkiksi direktiiviä 2013/36/EU. EKP toteaa, että nämä säännökset sisältyvät tällä hetkellä direktiiviin (EU) 2015/849 ja että joidenkin ilmoitusvelvollisten osalta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojilla voi olla valtuudet myöntää ja peruuttaa toimilupia. Jotta kuitenkin otettaisiin huomioon, että joissakin tilanteissa ilmoitusvelvollisten toimilupien peruuttamista koskevia yksinomaisia valtuuksia käyttävät muut viranomaiset kuin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavat valvojat, ja jotta vältettäisiin valvontavaltuuksien päällekkäisyys muissa tilanteissa, olisi selvennettävä, että kun valtuudet peruuttaa toimilupa tai toteuttaa muita toimia ilmoitusvelvollisen toimiluvan osalta on toisella viranomaisella, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojilla on ainoastaan mahdollisuus ehdottaa toimiluvan peruuttamista tai muuta toimea viranomaiselle, jolla on valtuudet toteuttaa tällaiset toimet. Vastaavasti, jos ylimmän hallintoelimen jäsenten tai keskeisistä tehtävistä vastaavien henkilöiden sopivuutta koskevat päätökset kuuluvat toisen viranomaisen toimivaltaan, kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä olisi täsmennettävä, että rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojilla on valtuudet ehdottaa päätöksen tekemistä viranomaiselle, jolla on valtuudet toteuttaa tällaiset toimet. Tämä muotoilu olisi myös yhdenmukaisempi komission rahanpesuntorjuntaviranomaista koskevassa asetuksessa ehdottaman sanamuodon kanssa ⁽³²⁾.

3.3.3. Kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä säädetään, että havaituista rikkomisista, joita ei katsota riittävän vakaviksi niin, että niitä olisi määrättävä hallinnollinen seuraamus, voidaan määrätä muita hallinnollisia toimenpiteitä ⁽³³⁾. Joillakin kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä luetelluista hallinnollisista toimenpiteistä voi kuitenkin olla vakavampi vaikutus ilmoitusvelvolliseen kuin hallinnollisilla seuraamuksilla. Muiden hallinnollisten toimenpiteiden kuin seuraamusten rajaaminen lievempiin rikkomisiin voisi rajoittaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavia viranomaisia, kun ne määrittävät sopivimmat valvontaan liittyvät toimet ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen rikkomistilanteissa. Sen vuoksi ehdotetaan, että tämä sanamuoto poistetaan kuudennessa rahanpesunvastaisesta direktiivistä. Voitaisiin myös harkita kuudennessa rahanpesunvastaisen direktiivin 41 artiklan 1 kohdan ja rahanpesuntorjuntaviranomaista koskevan asetuksen 20 artiklan 1 kohdan sanamuodon yhdenmukaistamista. Ensin mainitussa säännöksessä edellytetään, että rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojilla on oltava siinä luetellut valtuudet, kun ne havaitsevat ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen rikkomisia, mutta jälkimmäinen säännös on laajempi ja siinä säädetään, että rahanpesuntorjuntaviranomaisella on valvontavaltuudet myös tapauksissa, joissa ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen rikkomiset ovat todennäköisiä, ja tilanteissa, joissa valitun ilmoitusvelvollisen toteuttamilla järjestelyillä ei varmisteta hyvää riskienhallintaa. Kun nämä säännökset yhdenmukaistetaan, olisi lisäksi varmistettava, että kun kuudennessa rahanpesunvastaisen direktiivissä ja rahanpesuntorjuntaviranomaista koskevassa asetuksessa mainitut valvontavaltuudet kytketään ilmoitusvelvollisten riskienhallinnan puutteisiin, täsmennetään, että tämä koskee ainoastaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskejä eikä muita riskejä, jotta voidaan minimoida mahdolliset ristiriidat vakavaraisuuslainsäädännön kanssa.

3.4. Viranomaisten välinen yhteistyö ja tietojenvaihto

3.4.1. Kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä määritellään luotto- ja finanssilaitosten rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojien (jäljempänä yhdessä 'rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavat finanssialan valvojat') salassapitovelvollisuus ja otetaan käyttöön poikkeuksia, jos rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaaville finanssialan valvojille annetaan lupa toimittaa luottamuksellisia tietoja muille viranomaisille ⁽³⁴⁾. Vaikuttaa siltä, että säännöksissä ei sallita luottamuksellisten tietojen vaihtoa useiden erityyppisten viranomaisten kanssa, vaikka käytännössä tällaista tietojen vaihtoa saatetaan tarvita. Esimerkiksi kuudennessa rahanpesunvastaisen direktiivin mukaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojien on tehtävä yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten ⁽³⁵⁾ ja veroviranomaisten ⁽³⁶⁾ kanssa, mutta vaikuttaa siltä, että lupa luottamuksellisten tietojen

⁽³¹⁾ Ks. kuudennessa rahanpesunvastaisen direktiivin 41 artiklan 1 kohdan e ja f alakohta.

⁽³²⁾ Ks. rahanpesuntorjuntaviranomaista koskevan asetuksen 20 artiklan 2 kohdan i alakohta, jossa todetaan, että rahanpesuntorjuntaviranomaisella on valtuudet "ehdottaa toimiluvan myöntäneelle viranomaiselle valitun ilmoitusvelvollisen toimiluvan peruuttamista".

⁽³³⁾ Ks. kuudennessa rahanpesunvastaisen direktiivin 41 artiklan 1 kohta.

⁽³⁴⁾ Ks. erityisesti kuudennessa rahanpesunvastaisen direktiivin 50 ja 51 artikla.

⁽³⁵⁾ Käsite "toimivaltaiset viranomaiset" määritellään ensimmäisen rahanpesunvastaisen artiklan 2 artiklan 31 alakohdassa ja sillä tarkoitetaan a) rahanpesun selvittelykeskusta, b) rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavaa valvontaviranomaista, joka on julkinen elin, tai viranomaista, joka valvoo itsesääntelyelimiä, c) viranomaista, jonka tehtävänä on rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoituksen tutkiminen tai näihin liittyvä syytteenpano tai jonka tehtävänä on rikoksella saatujen varojen jäljittäminen, takavarikointi tai jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen ja d) viranomaista, jolle on osoitettu rahanpesun tai terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia velvollisuuksia.

⁽³⁶⁾ Ks. kuudennessa rahanpesunvastaisen direktiivin 45 artikla.

toimittamiseen kyseisille viranomaisille riippuu siitä, ovatko jäsenvaltiot päättäneet sallia tällaisen tietojenvaihdon ⁽³⁷⁾. Jotta kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin ⁽³⁸⁾ mukainen luettelo yleistä salassapitovelvollisuutta koskevista poikkeuksista olisi kattavampi, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojille voitaisiin tehdä kyselytutkimus, jossa kartoitettaisiin, minkä tyyppisten viranomaisten kanssa he käytännössä jakavat (tai heillä on tarve jakaa) luottamuksellisia tietoja. Lisäksi voitaisiin harkita mahdollista vuorovaikutusta muiden viranomaisten kanssa ehdotetun kryptovarojen markkinoita koskevan asetuksen ⁽³⁹⁾ (jäljempänä ”ehdotettu kryptovarojen markkinoita koskeva asetus”) nojalla. Vaikuttaa myös siltä, että kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä ei aseteta salassapitovelvollisuutta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojille sellaisten ilmoitusvelvollisten osalta, jotka ovat muita kuin luotto- tai finanssilaitoksia (jäljempänä yhdessä ”rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavat finanssialan ulkopuoliset valvojat”). On epäselvää, voivatko finanssialaan kuuluvat ja finanssialan ulkopuoliset rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavat valvojat tällaisessa tilanteessa toimia yhteistyössä tehokkaasti keskenään ja muiden viranomaisten kanssa.

3.4.2. Kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä edellytetään, että vakavaraisuusvalvojen ja finanssialaan kuuluvien rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavien valvojen väliseen tietojenvaihtoon sovelletaan kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä ⁽⁴⁰⁾ säädettyjä salassapitovelvollisuutta koskevia vaatimuksia. Koska vakauden valvonnasta vastaaviin viranomaisiin sovellettavaa salassapitovelvollisuutta säännellään muissa unionin säädöksissä, kuten luottolaitosten vakavaraisuusvalvojen osalta direktiivissä 2013/36/EU, ehdotetaan, että kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin asiaa koskevia säännöksiä muutetaan siten, että ne kattavat myös vastaavat salassapitovaatimukset. Lisäksi ehdotetaan, että tätä vaatimusta sovelletaan myös kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä ⁽⁴¹⁾ lueteltujen muiden viranomaisten kanssa tapahtuvaan tietojenvaihtoon, jotta voidaan varmistaa jaettujen tietojen yhdenmukainen käsittely riippumatta siitä, mitkä viranomaiset osallistuvat tietojenvaihtoon. Nämä muutokset olisivat yhteensopivia kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin ⁽⁴²⁾ muissa säännöksissä ehdotetun ratkaisun kanssa, jonka lainsäätäjät ovat hyväksyneet direktiivissä 2013/36/EU ⁽⁴³⁾.

3.4.3. Vaikuttaa siltä, että kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä ei anneta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojille lupaa jakaa tietoja keskuspankin kanssa ⁽⁴⁴⁾. Tieto siitä, että rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvoja aikoo määrätä luottolaitokselle ⁽⁴⁵⁾ merkittävän hallinnollisen seuraamuksen tai ehdottaa toimiluvan peruuttamista kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin ⁽⁴⁶⁾ mukaisesti, voisi olla tärkeä tieto keskuspankille. Ehdotetaan, että vastaava lupa tietojenvaihtoon lisätään kuudenteen rahanpesunvastaiseen direktiiviin ainakin finanssialaan kuuluvien rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavien valvojen osalta. Olisi myös selvennettävä, että keskuspankit voivat käyttää saatuja tietoja tehtävissään.

3.4.4. Näyttää siltä, ettei kuudennessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä sallita sitä, että finanssialan ulkopuoliset rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta vastaavat valvojat jakavat luottamuksellisia tietoja luotto- ja rahoituslaitosten vakavaraisuusvalvojen kanssa. Tällainen tietojenvaihto voi olla perusteltua, kun muut ilmoitusvelvolliset kuin luotto- tai rahoituslaitokset, kuten kiinnitysluottojen tai kulutusluottojen tarjoajat ⁽⁴⁷⁾, kuuluvat ryhmään, johon kuuluu myös luotto- tai rahoituslaitoksia. Sen vuoksi ehdotetaan, että tällainen lupa lisätään.

3.5. *Asiakkaan tuntemisvelvollisuuden noudattaminen tilanteissa, joissa todetaan, että laitos on lähellä kaatumista tai todennäköisesti kaatuu*

3.5.1. Ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa edellytetään, että luottolaitosten kohdalla asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevat toimenpiteet on toteutettava myös rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvojen valvonnassa, jos kyseessä on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2014/59/EU ⁽⁴⁸⁾ tarkoitettu laitos, joka

⁽³⁷⁾ Ks. kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin 51 artiklan 2 kohta.

⁽³⁸⁾ Ks. kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin V luku.

⁽³⁹⁾ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kryptovarojen markkinoista ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta (COM (2020) 593 final).

⁽⁴⁰⁾ Ks. kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin 50 artiklan 2 kohdan viimeinen alakohta.

⁽⁴¹⁾ Ks. kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin 50 artiklan 2 kohta.

⁽⁴²⁾ Ks. kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin 51 artiklan 1 kohta ja 51 artiklan 2 kohta.

⁽⁴³⁾ Ks. esim. direktiivin 2013/36/EU 56 artikla.

⁽⁴⁴⁾ Ks. kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin 50 ja 51 artikla.

⁽⁴⁵⁾ Ks. kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin 40 artikla.

⁽⁴⁶⁾ Ks. kuudennen rahanpesunvastaisen direktiivin 41 artiklan 1 kohdan e alakohta.

⁽⁴⁷⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 3 artiklan 3 kohdan k alakohta.

⁽⁴⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/59/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinsäätökehyksestä sekä neuvoston direktiivin 82/891/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2001/24/EY, 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2005/56/EY, 2007/36/EY, 2011/35/EU, 2012/30/EU ja 2013/36/EU ja asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 190).

kaatuu tai todennäköisesti kaatuu tai jos kyseessä on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2014/49/EU⁽⁴⁹⁾ tarkoitettu tilanne, jossa talletuksia ei kyetä maksamaan. Tällaisissa tapauksissa valvojien on päätettävä asiakkaan tuntemisvelvollisuuden perusteellisuudesta ja soveltamisalasta ottaen huomioon luottolaitoksen erityiset olosuhteet⁽⁵⁰⁾. Tällaisen toimenpiteen suorittaminen laitoksen kaikkien asiakkaiden tai niiden merkittävän osan osalta voi olla suhteellisen työlästä ja viedä paljon aikaa, erityisesti jos luottolaitos ei ole kerännyt asiaankuuluvia tietoja asiakkailtaan. Sen vuoksi ehdotetaan sen täsmentämistä, että asiakkaan tuntemisvelvollisuutta olisi noudatettava vain tarvittaessa.

4. Käteismaksujen rajaaminen

- 4.1. Ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa kielletään tavarakauppaa käyviä tai palveluja tarjoavia henkilöitä hyväksymästä tai suorittamasta käteismaksuja, joiden määrä ylittää 10 000 euroa tai vastaavan määrän muuna valuuttana. Sen mukaan jäsenvaltiot voivat jatkaa matalamman ylärajan soveltamista tai ottaa käyttöön matalamman ylärajan kuulutaan Euroopan keskuspankkia⁽⁵¹⁾. Tämän säännöksen hyväksyminen sulkee pois euroseteleiden käytön kuluttajien välisissä ja yritysten välisissä liiketoimissa ja yritysten välisissä liiketoimissa, jotka ylittävät mainitun kynnyksen.
- 4.2. Euroopan keskuspankilla (EKP) on perussopimuksen nojalla yksinoikeus antaa lupa eurosetelien liikkeeseen laskemiseen unionissa⁽⁵²⁾. EKP:n ja euroalueen kansallisten keskuspankkien liikkeeseen laskemat eurosetelit ovat ainoat setelit, joilla on laillisen maksuvälineen asema euroalueella⁽⁵³⁾. Sen ainoan maksuvälineen, joka on primäärioikeudessa määritelty lailliseksi maksuvälineeksi, käytöstä tehtäisiin ehdotetussa kiellossa mainitun määrän ylittävältä osin siten laitonta. Unionin lainsäätäjän tehtävänä on varmistaa, ettei tällä kiellolla puututa kohtuuttomasti Euroopan unionin perusoikeuskirjan⁽⁵⁴⁾ 17 artiklassa määrättyyn omistusoikeutta koskevaan perusoikeuteen. Tässä yhteydessä EKP toteaa, että omistusoikeus ei ole rajoittamaton oikeus, vaan siihen voidaan soveltaa yleisen edun mukaisia rajoituksia laissa säädetyissä tapauksissa ja laissa säädetyin edellytyksin. EKP on aiemmissa lausunnoissaan todennut, että rahanpesun torjunta on yleisen edun mukaista⁽⁵⁵⁾. On tärkeää, että tällaiset rajoitukset perustuvat näyttöön ja ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia eli että ne soveltuvat oikeutetun tavoitteen saavuttamiseen eivätkä ylitä sitä, mikä on tarpeen⁽⁵⁶⁾.
- 4.3. Euroopan unionin tuomioistuin on tarkastellut laillisen maksuvälineen käsitettä. Unionin tuomioistuin on erityisesti selvittänyt, että maksuvälineen, jonka suuruus on ilmaistu tietyssä rahayksikössä, laillisen maksuvälineen aseman käsitteellä tarkoitetaan sitä, että tätä maksuvälinettä ei yleensä voida kieltäytyä ottamasta vastaan saman rahayksikön määräisen velan maksamiseksi maksuvälineen täydestä nimellisarvosta, jolloin maksulla on maksuvelvollisuudesta vapauttava vaikutus⁽⁵⁷⁾. Selventäessään unionin oikeudessa tarkoitettua laillisen maksuvälineen aseman käsitettä unionin tuomioistuin otti huomioon komission suosituksen 2010/191/EU⁽⁵⁸⁾, jossa annetaan hyödyllisiä ohjeita unionin oikeuden asiaa koskevien säännösten tulkitsemiseksi. Suosituksen 2010/191/EU 1 kohdassa todetaan, että kun maksuvelvoite on olemassa, euroseteleiden ja -metallirahojen laillisen maksuvälineaseman olisi merkittävä seuraavia: a) euroseteleiden ja -kolikoiden pakollinen hyväksyminen, b) niiden hyväksyminen täydestä nimellisarvosta ja c) maksuvelvollisuudesta vapautuminen tarjoamalla niitä. Unionin tuomioistuimen mukaan tämä osoittaa, että kyseinen laillisen maksuvälineen aseman käsite kattaa muun muassa lähtökohtaisen velvollisuuden hyväksyä euromääräiset setelit ja metallirahat maksua varten⁽⁵⁹⁾.

⁽⁴⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/49/EU, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, talletusten vakuusjärjestelmistä (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 149).

⁽⁵⁰⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 15 artiklan 4 kohta.

⁽⁵¹⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 59 artikla.

⁽⁵²⁾ Perussopimuksen 128 artiklan 1 kohdan ensimmäinen virke ja EKP:n perussäännön 16 artiklan ensimmäinen virke.

⁽⁵³⁾ Perussopimuksen 128 artiklan 1 kohdan kolmas virke ja EKP:n perussäännön 16 artiklan kolmas virke.

⁽⁵⁴⁾ Euroopan unionin perusoikeuskirja (EUVL C 326, 26.10.2012, s. 391).

⁽⁵⁵⁾ Ks. lausunnot CON/2014/37, CON/2017/18 ja CON/2019/4.

⁽⁵⁶⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26. tammikuuta 2021, Hessischer Rundfunk, yhdistetyt asiat C-422/19 ja C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, 69 ja 70 kohta.

⁽⁵⁷⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26. tammikuuta 2021, Hessischer Rundfunk, yhdistetyt asiat C-422/19 ja C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, 46 kohta.

⁽⁵⁸⁾ Komission suositus 2010/191/EU, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2010, euroseteleiden ja -metallirahojen laillisen maksuvälineaseman soveltamisalasta ja vaikutuksista (EUVL L 83, 30.3.2010, s. 70).

⁽⁵⁹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26. tammikuuta 2021, Hessischer Rundfunk, yhdistetyt asiat C-422/19 ja C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, 46–49 kohta.

- 4.4. Unionin tuomioistuin kuitenkin täsmentää, että laillisen maksuvälineen asema ei edellytä euromääräisten seteleiden ehdotonta hyväksymistä vaan ainoastaan niiden lähtökohtaisen hyväksymisen maksuvälineenä. Euroseteleiden laillisen maksuvälineen asema ei estä jäsenvaltiota erityisesti käyttämästä omaa toimivaltaansa ottamalla käyttöön oikeutetuista yleisen edun mukaisista syistä poikkeuksen yleisestä velvollisuudesta hyväksyä eurosetelit maksuvelvoitteiden täyttämiseen, kunhan tiettyjä edellytyksiä noudatetaan⁽⁶⁰⁾. Vaikka unionin tuomioistuimen kyseisessä asiassa antama tuomio koskee jäsenvaltion toteuttamaa toimenpidettä, EKP katsoo, että sama päättely pätee toimenpiteisiin, jotka unioni toteuttaa käyttämällä omaa toimivaltaansa.
- 4.5. Edellytyksissä, jotka unionin tuomioistuin on vahvistanut euroseteleiden laillisen maksuvälineen aseman rajoituksille, vaaditaan erityisesti, a) että kyseisen säännösten tarkoituksena ei ole määrittää näiden seteleiden laillisen maksuvälineen asemaa koskevaa oikeudellista järjestelmää eikä sillä ole tällaista vaikutusta, b) se ei oikeudellisesti tai tosiasiallisesti johda euroseteleistä luopumiseen etenkin kyseenalaistamalla mahdollisuuden täyttää yleensä maksuvelvoite tällaisella käteisellä, c) se on annettu yleisen edun mukaisista syistä, d) käteismaksuja koskevalla rajoituksella, jota kyseinen säännöstö merkitsee, voidaan saavuttaa tavoiteltu yleisen edun mukainen päämäärä ja e) kyseisellä säännöstöllä ei ylitetä niitä rajoja, jotka johtuvat siitä, mikä on tarpeellista tämän päämäärän saavuttamiseksi⁽⁶¹⁾.
- 4.6. EKP toteaa, että ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 59 artiklan tarkoituksena ei ole määrittää euroseteleiden laillisen maksuvälineen asemaa koskevaa oikeudellista järjestelmää, eikä sillä ole tällaista vaikutusta. Lisäksi EKP suhtautuu myönteisesti siihen, että kuluttajien ja yritysten välisiä liiketoimia ja yritysten välisiä liiketoimia koskevan ehdotetun kiellon kynnyksiarvo on asetettava riittävän korkeaksi sen vaikutuksen välttämiseksi, että se johtaa tosiasiallisesti euroseteleistä luopumiseen. Euroseteleistä luopumista voi tosiasiallisesti tapahtua muun muassa silloin, jos kynnyksiarvot asetetaan niin alhaisiksi, että ne uhkaavat käteisen taloudellista elinkelpoisuutta yleisenä ja yleisesti hyväksyttynä maksuvälineenä ja vaarantavat rahahuollon, mikä vaikuttaa lopulta myös kynnyksiarvoa pienempiin liiketoimiin. EKP toteaa tässä yhteydessä, että käteisellä on edelleen tärkeä rooli yhteiskunnassa ja että EKP ja euroalueen kansalliset keskuspankit ovat edelleen sitoutuneet turvaamaan sen olemassaolon, laajan yleisen saatavuuden ja käytettävyyden maksuvälineenä ja arvon säilyttäjänä. Näin ollen unionin ja toimivaltaisten kansallisten viranomaisten olisi selitettävä suurelle yleisölle huolellisesti kaikki tällaiset käteismaksujen rajoitukset ja niiden tavoitteet asianmukaisten viestintätoimenpiteiden avulla, jotta yleisön luottamus eurokäteiseen pätevänä, laillisena ja luotettavana maksuvälineenä voidaan säilyttää. On suositeltavaa, että näissä viestintätoimenpiteissä on mukana myös näkökohtia vähemmän rajoittavista toimenpiteistä, kuten ilmoitusvelvollisuus tietyn kynnyksiarvon ylittävistä liiketoimista, ja selvitys siitä, miksi niitä pidettiin tehottomampina.
- 4.7. Mahdollisuus maksaa käteisellä on edelleen erityisen tärkeä niille, jotka erilaisista oikeutetuista syistä käyttävät mieluummin käteistä kuin muita maksuvälineitä tai joilla ei ole pääsyä pankkijärjestelmään tai sähköisiin maksuvälineisiin. Käteinen on yleensä myös hyödyllinen ja arvostettu maksuväline, koska se mahdollistaa riippumattomat maksut ja takaa tietosuojan ja yksityisyyden suojan. Lisäksi se on laajalti hyväksytty, nopea ja helpottaa maksajan menojen valvontaa. Käteinen on tällä hetkellä myös ainoa maksuväline, jonka avulla kansalaiset voivat suorittaa maksun liiketoimesta keskuspankkirahassa siten, että se käsitellään välittömästi⁽⁶²⁾ ilman välittäjää ja lisämaksuja. Maksutapahtuman hoitaminen käteisellä ei edellytä yhden tai useamman kolmannen osapuolen tarjoamien palvelujen käyttöä eikä teknisten laitteiden saatavuutta arvon siirtämiseksi maksajalta maksunsaajalle. Käteisellä on näin ollen myös varatoiminnon tehtävä siinä tapauksessa, että sähköiset maksuvaihtoehdot eivät tilapäisesti ole käytettävissä, esimerkiksi sen takia, että maksujen hyväksymiseen ja käsittelyyn tarkoitetuissa sähköisissä järjestelmissä on häiriöitä. Tällä hetkellä kaikki muut kuin käteismaksut perustuvat sellaisten kaupallisten yhteisöjen tarjoamiin palveluihin, jotka perivät maksuja yksittäisistä maksutapahtumista. Tässä yhteydessä EKP panee merkille, että unionin uusi digitaalisen rahoituksen paketti hyväksyttiin vuonna 2020. Paketti sisältää vähittäismaksustrategian, jonka tavoitteena on tarjota turvallisia, nopeita ja luotettavia kotimaisia Euroopan laajuisia maksujärjestelmiä EU:n kansalaisia ja yrityksiä varten, sekä digitaalisen rahoituksen strategian, jonka tavoitteena on tehdä Euroopan rahoituspalveluista digitaaliystävällisempiä säilyttäen samalla yksityisyyden suojaa ja tietosuojaa koskevat erittäin tiukat vaatimukset komission datastrategian mukaisesti. Unionin lainsäätäjän tehtävänä on synkronoida käteismaksujen rajoitukset sellaisten yleiseurooppalaisten maksuratkaisujen tulevan saatavuuden kanssa, joilla taataan yksityisyyden suojan ja tietosuojan korkea taso, sen edellytyksen täyttämiseksi, että rahamääräisten velkojen maksamiseen on käytettävissä muita laillisia keinoja.

⁽⁶⁰⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26. tammikuuta 2021, Hessischer Rundfunk, yhdistetyt asiat C-422/19 ja C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, 67 kohta.

⁽⁶¹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26. tammikuuta 2021, Hessischer Rundfunk, yhdistetyt asiat C-422/19 ja C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, 78 kohta.

⁽⁶²⁾ Ks. lausunnon CON/2017/8 2.4 kohta, lausunnon CON/2017/41 2.1 kohta, lausunnon CON/2020/13 9.2.1 kohta, lausunnon CON/2020/21 2.3 kohta ja lausunnon CON/2021/9 7.2.1 kohta.

- 4.8. Euroseteleiden laillisen maksuväliseen aseman rajoittamisen oikeasuhteisuuden osalta unionin tuomioistuimien edellyttää, että toimenpiteellä on kyettävä toteuttamaan tavoiteltu yleisen edun mukainen päämäärä, eikä sillä saada ylittää sitä, mikä on tarpeen kyseisen päämäärän toteuttamiseksi. EKP antoi aiemmissa lausunnoissaan lisäohjeita siitä, ovatko euroseteleiden asemaa laillisen maksuvälisenä koskevat kansalliset rajoitukset oikeasuhteisia. EKP huomautti erityisesti, että mitä laajempi ja yleisempi rajoitus on, sitä suppeammin rajoitusta koskevan vaatimuksen olisi tulkittava olevan oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Harkittaessa, onko rajoitus oikeasuhteinen, olisi aina otettava huomioon sen kielteiset vaikutukset ja se, voitaisiinko kyseessä oleva tavoite saavuttaa toteuttamalla vaihtoehtoisia toimenpiteitä, joilla olisi vähemmän haitallisia vaikutuksia ⁽⁶³⁾.
- 4.9. Tässä yhteydessä EKP huomauttaa, että ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa käyttöön otettava kieltä olisi ehdoton. Siinä ei noudateta riskiperusteista lähestymistapaa, jota on tähän mennessä sovellettu rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntakehyksessä, vaan se vaikuttaa kaikkiin unionin kansalaisiin ja sinne matkustaviin. Unionin tuomioistuimien on kuitenkin korostanut, että vaihtoehtoisten laillisten maksukeinojen on oltava helposti kaikkien maksuvelvollisten käytettävissä ⁽⁶⁴⁾, ja siksi se on esittänyt, että poikkeukset ovat tarpeen mikäli näin ei ole. Tässä vaiheessa lainsäätäjät ei erityisesti ole ehdottanut poikkeusten sisällyttämistä ensimmäiseen rahanpesunvastaiseen asetukseen sellaisten tapausten kattamiseksi, joissa vaihtoehtoisia maksukeinoja ei olisi saatavilla esimerkiksi sähkökatkosten tai muiden sähköisten maksujärjestelmien toimintahäiriöiden vuoksi. EKP haluaa kannustaa tällaisten muutosten tekemiseen ehdotetun toimenpiteen oikeasuhteisuuden parantamiseksi ja tarvittavien poikkeuksien säätämiseksi sellaisten tilanteiden varalta, joissa ei ole käytettävissä muita maksukeinoja suorien henkilökohtaisten maksujen suorittamiseksi. Tällaisia poikkeuksia voitaisiin täydentää edellyttämällä, että euroseteleillä toteutetun maksutapahtuman jäljitettävyyden olisi varmistettava vastaavalla tavalla kuin vaihtoehtoisissa maksukeinoissa, kuten noudattamalla selkeitä dokumentointi- ja/tai raportointivelvoitteita.
- 4.10. Ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa edellytetään, että komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään kolmen vuoden kuluttua sen soveltamispäivästä kertomuksen, jossa arvioidaan suurten käteismaksujen ylärajan madaltamisen tarvetta ja oikeasuhteisuutta ⁽⁶⁵⁾. Ensinnäkin vaikuttaa hyödylliseltä yhdenmukaistaa ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 62 ja 63 artiklan määräajat ja säätää, että ensimmäinen uudelleentarkastelu on vasta viiden vuoden kuluttua tämän asetuksen soveltamispäivästä, jotta aikaväli olisi riittävän pitkä ja jotta myös asetuksen soveltamista koskeva kertomus olisi saatavilla. Tässä yhteydessä EKP korostaa, että kaikkia suunniteltuja uudelleentarkasteluja varten komission olisi esitettävä vankkaa tutkimuksiin perustuvaa ja empiiristä näyttöä käteismaksurajojen vaikutuksesta ja niiden tehokkuudesta asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Tällainen empiirinen näyttö ei myöskään automaattisesti johtaisi tarpeeseen madaltaa käteismaksujen ylärajaa entisestään. Sen vuoksi komissiolta edellytetyn uudelleentarkastelun laajuutta olisi tarkistettava siten, että siinä arvioidaan käteismaksujen rajoitusten mukauttamisen tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta sen sijaan, että uudelleentarkastelu tehtäisiin pelkästään niiden edelleen alentamisen näkökulmasta.

5. Asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevat riskitekijät

- 5.1. Ensimmäinen rahanpesunvastainen asetus sisältää ei-tyhjentävän luettelon mahdollisesti vähäisempään riskiin viittaavista osatekijöistä ja näyttötyypeistä, jotka ilmoitusvelvollisten on otettava huomioon määrittäessään asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä ⁽⁶⁶⁾. Luettelossa mainitaan myös ”julkisyhteisöt tai julkiset yritykset”. Ehdotetaan, että olisi selvennettävä, että käsite ”julkisyhteisöt” kattaa myös viranomaiset ja elimet sekä keskuspankit. Direktiivissä 2005/60/EY ⁽⁶⁷⁾ eli kolmannessa rahanpesunvastaisessa direktiivissä käytettiin käsitettä ”viranomaiset”. Kolmannen rahanpesunvastaisen direktiivin täytäntöönpanemiseksi annetussa komission direktiivissä 2006/70/EY ⁽⁶⁸⁾ käytettiin käsitettä ”viranomaiset ja julkiset elimet”. Direktiivissä (EU) 2015/849 eli neljännessä rahanpesunvastaisessa direktiivissä käytettiin käsitettä ”julkisyhteisöt tai julkiset yritykset” ⁽⁶⁹⁾. EKP:n kokemuksen mukaan useimmat EKP:n vastapuolet ymmärtävät näiden käsitteiden sisältävän myös keskuspankit. Epävarmuuden välttämiseksi ehdotetaan kuitenkin sanamuodon selventämistä.

⁽⁶³⁾ Ks. lausunnon CON/2017/8 2.7 kohta.

⁽⁶⁴⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26. tammikuuta 2021, Hessischer Rundfunk, yhdistetyt asiat C-422/19 ja C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, 77 kohta.

⁽⁶⁵⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 63 artiklan b alakohta.

⁽⁶⁶⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen liite II.

⁽⁶⁷⁾ Ks. direktiivin 2005/60/EY 11 artiklan 2 kohdan c alakohta.

⁽⁶⁸⁾ Ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY täytäntöönpanotoimenpiteistä ”poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön” määritelmä sekä yksinkertaistettuja asiakkaan tuntemismenettelyjä sekä satunnaisesti tai hyvin rajoitetusti harjoitetun rahoitustoiminnan perusteella myönnettyjä poikkeuksia koskevien teknisten perusteiden osalta 1 päivänä elokuuta 2006 komission annettun direktiivin 2006/70/EY (EUVL L 214, 4.8.2006, s. 29) 3 artikla.

⁽⁶⁹⁾ Ks. direktiivin (EU) 2015/849 liitteessä II olevan 1 kohdan b alakohta.

6. Kryptovarojen määritelmä

- 6.1. Ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa korvataan käsite "virtuaalivaluutat", joka lisättiin direktiiviin (EU) 2015/849 direktiivillä (EU) 2018/843 ⁽⁷⁰⁾, käsitteellä "kryptovarot". EKP on tyytyväinen tähän muutokseen, koska käsite "virtuaalivaluutat" voi johtaa väärinkäsityksiin tämän tyyppisten varojen, jotka eivät ole valuuttoja, luonteesta.
- 6.2. EKP päätelee myös, että sisällyttämällä kryptovarapalvelun tarjoajien ryhmä ehdotetun asetuksen soveltamisalaan, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskeva EU:n sääntelykehys pyritään yhdenmukaistamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATF) tarkistettujen suositusten kanssa. Tältä osin on kuitenkin epäselvää, kuuluvatko kaikki FATF:n suosituksissa määritellyt virtuaalivarojen tyypit ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa käytetyn kryptovarojen määritelmän piiriin. FATF:n suosituksissa virtuaaliset varat määritellään digitaalisiksi arvon kirjaukseksi, joka voidaan myydä tai siirtää digitaalisesti ja jota voidaan käyttää maksu- tai sijoitustarkoituksiin. Virtuaalivaroihin eivät kuulu fiat-valuuttojen, arvopapereiden ja sellaisten muiden rahoitusvarojen digitaaliset kirjaukset, jotka on jo katettu FATF:n suositusten muissa kohdissa ⁽⁷¹⁾. Ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa sovelletaan kryptovaran määritelmää ⁽⁷²⁾, joka esitetään ehdotetussa kryptovarojen markkinoita koskevassa asetuksessa, jonka mukaan "kryptovaralla" tarkoitetaan digitaalista arvon tai oikeuksien kirjausta, joka voidaan siirtää ja tallentaa sähköisesti käyttäen hajautetun tilikirjan teknologiaa tai vastaavaa teknologiaa ⁽⁷³⁾. FATF:n suosituksissa esitetty määritelmä on näin ollen teknologiselta kannalta tarkasteltuna neutraali, kun taas ensimmäisessä rahanpesunvastaisessa asetuksessa esitetty määritelmä rajoittuu virtuaalivaroihin, jotka perustuvat hajautetun tilikirjan teknologiaan tai vastaavaan teknologiaan. Ainakin teoreettisesti vaikuttaa mahdolliselta, että virtuaalivarat voisivat perustua myös toiseen teknologiaan, missä tapauksessa ne eivät välttämättä kuuluisi ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen soveltamisalaan.
- 6.3. Jos lainsäätäjät harkitsevat laajempaa, teknologiselta kannalta neutraalia määritelmää varmistaakseen EU:n sääntelykehysten yhteensopivuuden FATF:n suositusten kanssa, olisi tehtävä poliittisia valintoja myös sellaisten digitaalisen arvon kirjausten osalta, jotka olisi mahdollisesti jätettävä ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.
- Niiltä osin kuin EKP suosittaa ehdotettua asetusta tai direktiiviä muutettavaksi, tarkat muutosehdotukset perusteluineen on esitetty teknisessä työasiakirjassa, johon on liitetty selvitys. Tekninen työasiakirja on luettavissa englanninkielisenä EUR-Lex-verkkosivustolla.

Tehty Frankfurt am Mainissa 16 päivänä helmikuuta 2022.

EKP:n puheenjohtaja
Christine LAGARDE

⁽⁷⁰⁾ Ks. direktiivin (EU) 2018/843 1 artiklan 2 kohdan d alakohta.

⁽⁷¹⁾ Ks. FATF:n suositusten s. 130. Saatavissa FATF:n verkko-osoitteesta <https://www.fatf-gafi.org/>

⁽⁷²⁾ Ks. ensimmäisen rahanpesunvastaisen asetuksen 2 artiklan 13 kohta.

⁽⁷³⁾ Ks. ehdotetun kryptovarojen markkinoita koskevan asetuksen 2 artiklan 3 kohta.